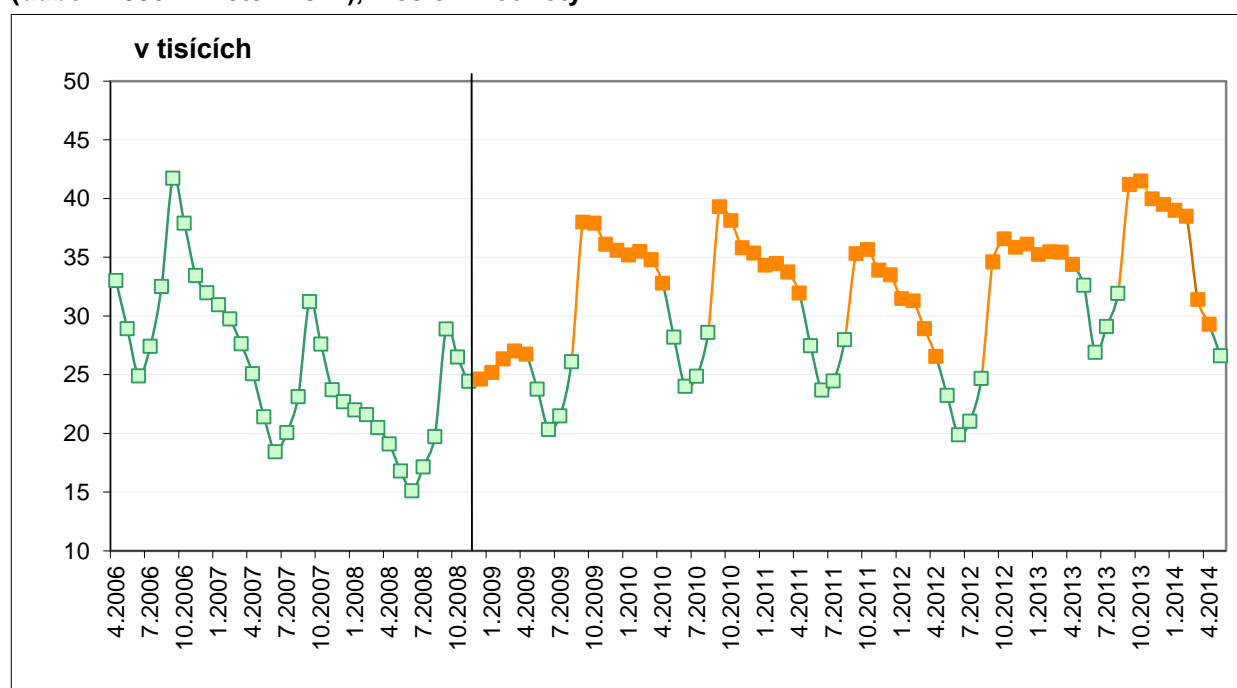

Předběžná zpráva o nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol ke konci dubna 2014

Ing. Mgr. Pavla Paterová, Ing. Jiří Vojtěch, NÚV,
červenec 2014

Počty nezaměstnaných absolventů škol i průběh jejich absorpce trhem práce jsou stále do značné míry determinovány průběhem ekonomické krize, včetně jejího doznívání. V obdobích ekonomické prosperity (do roku 2008) byla situace na trhu práce poměrně příznivá i pro absolventy škol. Po prázdninách počty nezaměstnaných absolventů sice pravidelně nabývaly vysokých hodnot vlivem přílivu čerstvé vlny nových absolventů, jejich počet však v průběhu roku výrazně klesal tak, jak postupně nacházeli své pracovní uplatnění. To dokládá i průběh křivky na obrázku 1 v letech 2006 až 2008. Například v září 2007 bylo evidováno více než 30 tisíc nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých, do dubna 2008 jich bylo rovnoměrně absorbováno trhem práce.

Obrázek 1: Vývoj celkového počtu nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých (duben 2006 – květen 2014), měsíční hodnoty

Pramen: Data - Portál MPSV, statistiky nezaměstnanosti, absolventi a mladiství celkem (tj. do 2 let od úspěšného ukončení studia), zpracování NÚV.

Ekonomická **krize** tyto cykly **výrazně ovlivnila**. Velice zřetelně se snížila tvorba pracovních míst a v důsledku krachu firem klesl i jejich počet, docházelo i k propouštění zkušených pracovníků. Tím se značně snížila schopnost trhu práce absorbovat absolventy. Nejhorší situace pro absolventy nastala po nástupu krize ve druhé polovině roku 2008, kdy začal počet nezaměstnaných absolventů škol místo obvyklého poklesu narůstat. Následně - s přílivem nové vlny čerstvých absolventů škol v létě 2009 - počty nezaměstnaných absolventů dramaticky stouply a vzhledem k nepříznivé situaci na trhu práce byl proces absorpce mnohem pozvolnější než v předkrizových letech.

V letech 2009 a 2010 pak představovala absorpce v období září – duben v průměru jen několik tisíc absolventů (září 2008 – duben 2009 zhruba 2 tisíce, září 2009 – duben 2010 už 5 tisíc, září 2010 – duben 2011 to bylo 7 tisíc).

Po určitém zlepšení situace v období od září 2011 do dubna 2012 (kdy trh práce absorboval téměř 9 tisíc nezaměstnaných absolventů a průběh křivky se vracel do příznivé podoby) došlo v loňském roce (2012 – 13) k výraznému zhoršení a lze konstatovat, že jen nepatrný počet absolventů (200 absolventů) v období od září 2012 do dubna 2013 získal zaměstnání. Šlo o velmi nepříznivý stav: kdo nenašel práci ihned po škole, zůstal bez práce po celé období do dubna 2013.

Poslední vývoj zaznamenaný v grafu na obrázku 1 ovšem naznačuje, že situace absolventů škol na trhu práce se začala v nedávné době zlepšovat, zřejmě v důsledku postupného ožívání ekonomiky. Zatímco v září 2013 bylo evidováno 41 tisíc nezaměstnaných absolventů, v dubnu 2014 klesl počet na 29 tisíc, absorbováno trhem práce¹ jich tedy bylo 12 tisíc.

Přítom situace v nezaměstnanosti absolventů se postupně zlepšuje i vlivem jiných faktorů:

- demografického vývoje (pokles celkového počtu absolventů: 2010 – 108 622; 2011 – 102 542; 2012 – 100 281; 2013 – už jen 95 021; vše vč. nástaveb) a
- rozšiřujícího se přístupu k terciárnímu vzdělávání, který vede ke zvyšování podílu absolventů pokračujících ve vzdělávání.

Celkový počet statisticky vykazovaných nezaměstnaných absolventů mírně klesl i vlivem problematické **státní maturitní zkoušky. Neúspěšní maturanti, kteří se přihlásí k evidenci na úřadech práce, nejsou vykazováni mezi nezaměstnanými absolventy**, neboť je za absolventy střední školy nelze považovat. Mají více než dva roky od úspěšného ukončení základní školy a ve většině případů (kromě absolventů nástaveb) jsou pracovníky se základním vzděláním.

Mladí lidé, kterým se nepodařilo studium úspěšně ukončit složením státní maturitní zkoušky, budou mít značné potíže také s nalezením pracovního uplatnění. Někteří setrvávají ve školském systému (opakování ročníku, přestup do méně náročného oboru), mnozí se stanou nezaměstnanými. Ne však nezaměstnanými absolventy, protože status absolventa získají jen ti, kteří studia střední školy úspěšně dokončili.

Vezmeme-li tedy v úvahu, že maturitní zkouškou neprojdou spíše slabší žáci, u kterých bychom mohli předpokládat, že by se mezi nezaměstnanými absolventy ocitli spíše než žáci úspěšní, dochází **v posledních letech k dalšímu nárůstu skupiny nezaměstnaných mladých lidí bez praxe a s pouze základním vzděláním** (resp. s vyučením v případě nástavbových oborů).

Počty nezaměstnaných čerstvých absolventů

Podkladem pro zpracování následujících částí této zprávy jsou údaje o počtech absolventů škol, kteří ukončili studium v uplynulých **dvanácti měsících** před okamžikem zjišťování a byli evidováni u úřadu práce k 30. dubnu 2014 (zdroj MPSV – pololetní statistiky absolventů).²

K 30. dubnu 2014 bylo evidováno **11 260 nezaměstnaných čerstvých absolventů středoškolského studia a 493 absolventů VOŠ**. Z porovnání dubnových hodnot za poslední roky je patrné, že po dvou letech mírného zlepšování postavení čerstvých absolventů na trhu práce došlo v loňském roce k rapidnímu zhoršení, postihujícímu jak střední vzdělání s výučním listem (E+H), tak střední vzdělání s maturitní zkouškou (M). U oborů kategorie L0 a L5 nebylo navýšení počtu nezaměstnaných absolventů natolik výrazné. Vývoj v posledním roce však naznačuje, že předchozí masivní nárůst počtu nezaměstnaných byl pouze přechodný a že sledované hodnoty ve většině kategorií vzdělání opět poklesly.

Popisované skutečnosti nicméně ukazují nevhodnost vyjadřování nezaměstnanosti s využitím absolutních čísel – počtu nezaměstnaných. Relativně nízké počty nezaměstnaných

¹Květnový a červnový pokles je do značné míry pouze administrativní, kdy v důsledku ztráty statutu absolventa (jen do 24 měsíců od úspěšného ukončení studia) jsou tyto nezaměstnaní z uvedené statistiky vyřazeni a vykazováni nadále už pouze v celkových statistikách.

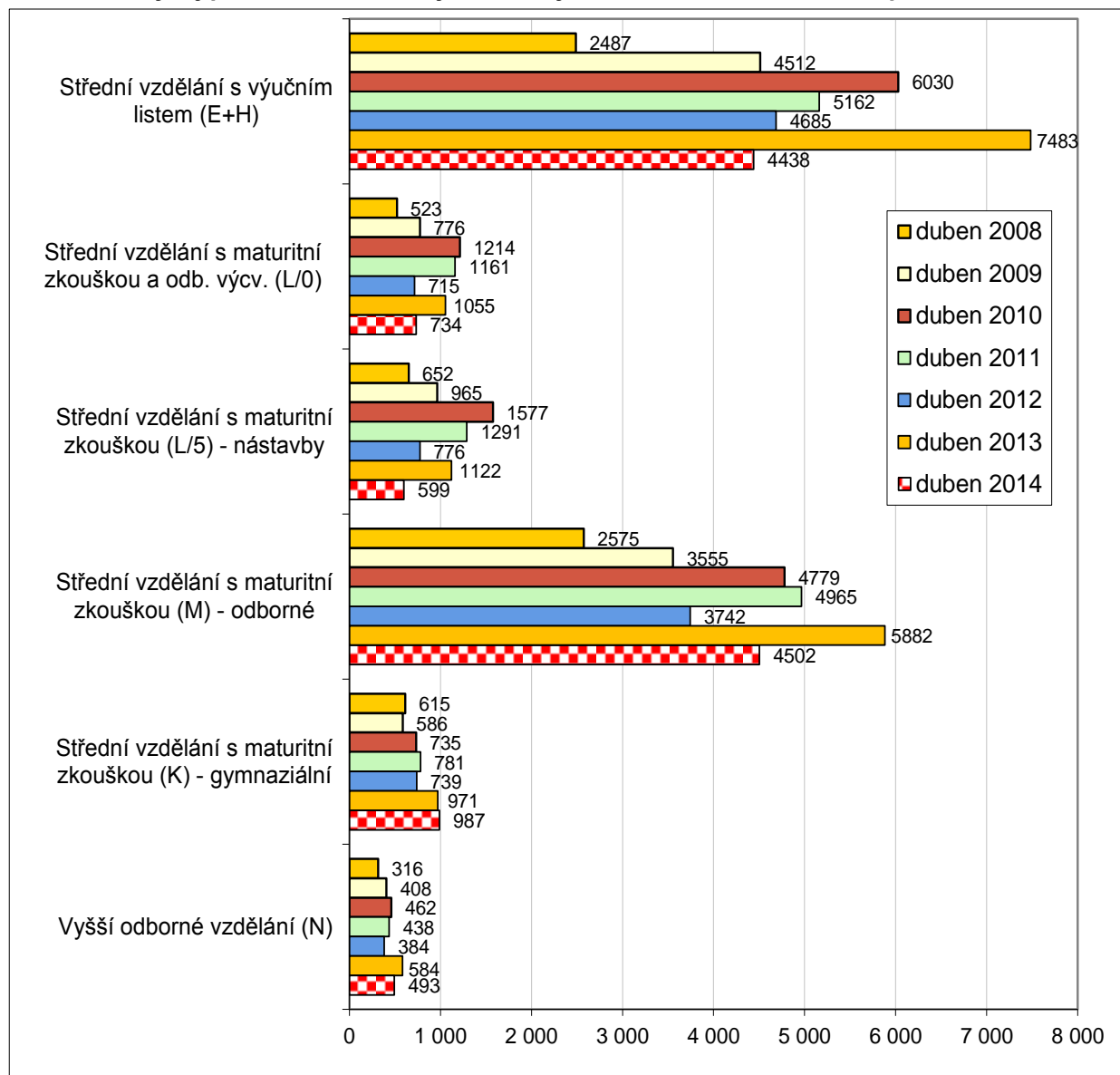
²Tato data jsou tedy odlišná od dat prezentovaných v grafu na obr. 1.

absolventů v posledních letech (s výjimkou roku 2013) jsou způsobeny výrazným poklesem počtu absolventů v těchto kategoriích vzdělání (u L5 – nástaveb je to pokles o téměř 50 %). Jde o jednoznačný důsledek maturitní zkoušky, kdy se projevuje nejen úmrtnost u této zkoušky, ale i skutečnost, že z obavy z možného neúspěchu se mnoho žáků nepřihlásí do této formy vzdělávání.

Porovnání vývoje počtu nezaměstnaných absolventů středoškolského studia v posledních sedmi letech – tedy od začátku hospodářské krize – umožňuje obrázek 2.

U všech kategorií odborného vzdělání došlo v prvních třech letech k výraznému nárůstu počtu nezaměstnaných, další dva roky (2011 a 2012) jsou ve znamení poklesu, s výjimkou kategorie M, kde byl v roce 2011 ještě nepatrný nárůst. Pokles v roce 2012 byl u všech kategorií výrazný a vyvolal dojem pozitivního vývoje. Další propad naší ekonomiky se velmi negativně podepsal na vývoji počtu nezaměstnaných absolventů, kdy v dubnu 2013 s výjimkou kategorií L0 a L5 jejich počty **výrazně přesáhly všechny hodnoty z pětice krizových let**. V roce 2014 však došlo k výraznému poklesu počtu nezaměstnaných, v případě kategorií E+H a L5 dokonce ještě pod úroveň roku 2012. Specifickou skupinu představuje gymnaziální vzdělávání, ve kterém se vývoj poněkud odlišuje od trendů projevujících se v odborném vzdělávání.

Obrázek 2: Vývoj počtu nezaměstnaných čerstvých absolventů v období hospodářské krize

Pramen: Data - Portál MPSV, Nezaměstnanost, pololetní statistiky absolventů, „čerství“ absolventi.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů dle kategorií vzdělání a skupin oborů

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů se počítá jako podíl těchto nezaměstnaných absolventů na počtu absolventů. Ukazatel není zcela přesný, protože ve jmenovateli je použit celkový počet absolventů bez ohledu na to, kolik z nich pokračuje v dalším studiu a nepřechází na trh práce. Přesný počet absolventů, kteří skutečně přejdou na trh práce a získají nebo hledají pracovní uplatnění, by však byl statisticky velmi obtížně kvantifikovatelný. **Údaj, který uvádíme, tedy vyjadřuje, kolik procent absolventů dané skupiny či kategorie zůstane bez zaměstnání.**

Přehled o počtech absolventů, nezaměstnaných a míře nezaměstnanosti absolventů pro jednotlivé kategorie vzdělání poskytuje tabulka 1. Ta obsahuje i srovnání míry nezaměstnanosti s rokem 2013.

Tabulka 1: Přehled o nezaměstnanosti čerstvých absolventů, duben 2014

Kategorie vzdělání	Počet absolventů (2013)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2014)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2014)	Srovnání s dubnem 2013
Střední odborné s výučním listem - E, H	24994	4438	17,8%	-9,6 p.b.
Nižší střední odborné vzdělání - E	3227	839	26,0%	-9,6 p.b.
Střední odborné s výučním listem - H	21767	3599	16,5%	-9,7 p.b.
Střední odborné s MZ a odborným výcvikem - L/O	5164	734	14,2%	-5,1 p.b.
Nástavbové vzdělání - L/5	3238	599	18,5%	-11,1 p.b.
Střední odborné s MZ - M	38939	4502	11,6%	-3,2 p.b.
Gymnaziální vzdělání - K	22686	987	4,4%	0,3 p.b.
Vyšší odborné vzdělání - N	4819	493	10,2%	-1,6 p.b.

Srovnání s dubnem 2013 - rozdíl míry nezaměstnanosti absolventů v dubnu 2014 a v dubnu 2013.

Následující části zprávy se věnují podrobněji jednotlivým kategoriím vzdělání. Sledování meziročních změn míry nezaměstnanosti absolventů jednotlivých skupin oborů vzdělání v rámci určité kategorie provádíme v této zprávě **jen u skupin oborů s větším počtem absolventů** (alespoň v řádu několika stovek). Souhrnné počty absolventů, počty nezaměstnaných a míra nezaměstnanosti jsou však u jednotlivých kategorií vzdělání uváděny **z celkových počtů pro danou kategorii**. Podrobně zpracované údaje budou k dispozici v říjnu v analytické studii *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2014* i na samostatných stránkách v informačním systému na www.infoabsolvent.cz, kde je možné **zjišťovat i údaje pro jednotlivé obory vzdělání.**

Vzhledem k **souběžné existenci oborů staré a nové soustavy** jsou pro konečné zpracování výsledků absolventi oborů staré soustavy pomocí převodníku začleněni jako absolventi oborů nové soustavy. Tento postup je nutný i z důvodu, že vzhledem k možnosti náběhu nových oborů postupně ve dvou letech absolvují v jednom školním roce jak žáci oborů nové, tak staré soustavy, které mají v některých případech rozdílný, v jiných ale stejný název. Podobně se postupovalo i v případě slučování oborů nebo jejich převedení do jiné skupiny oborů či jiné kategorie, což je ale velmi výjimečné.

Dále je potřebné mít na paměti vliv **zavedení státní maturitní zkoušky na jaře 2011** i při porovnávání **míry nezaměstnanosti oproti předchozím letům**. Míra nezaměstnanosti maturantů může být propočítána pouze pro úspěšné absolventy, u nichž lze očekávat nižší procento nezaměstnaných, než kdybychom sledovali všechny, kteří ukončili poslední ročník. Časová řada vývoje míry nezaměstnanosti u maturitních oborů je od roku 2011 (dubna 2012) touto skutečností výrazně ovlivněna. Na míru nezaměstnanosti má vliv i celkově nižší počet absolventů hledajících zaměstnání způsobený demografickým poklesem či rozšiřujícími se možnostmi vysokoškolského studia.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s výučním listem (H)

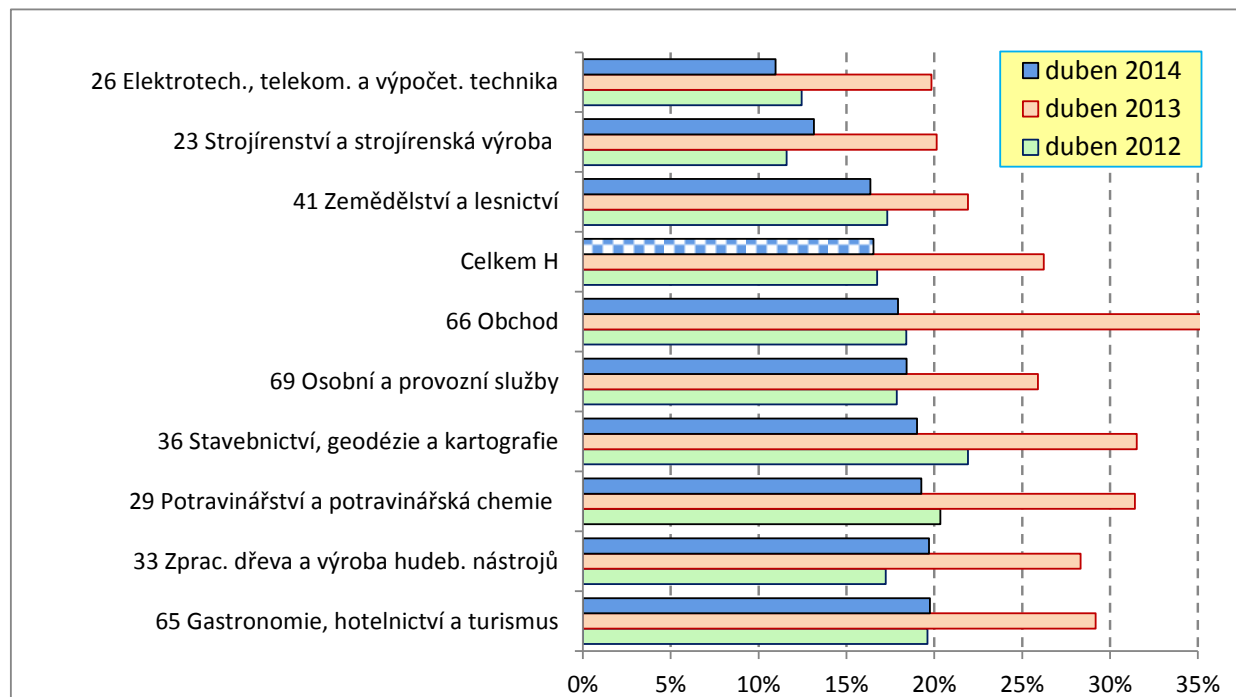
Míra nezaměstnanosti absolventů se středním vzděláním s výučním listem v dubnu 2014 činila 16,5 %, oproti loňskému dubnu tak poklesla o 9,7 procentního bodu, počet nezaměstnaných absolventů byl 3 599. Došlo tedy k výraznému zlepšení, přičemž hodnota míry nezaměstnanosti poklesla zhruba na úroveň roku 2012.

Stejně jako v loňském roce je v této předběžné zprávě hodnocena pouze kategorie H, hodnocení kategorie E i společné E+H bude obsahem výše zmíněné studie Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2014.

Pro přehlednost této předběžné a stručné zprávy jsou hodnoceny pouze skupiny oborů s větším počtem absolventů, konkrétní hodnoty pro jejich výběr jsou uvedeny u následujících přehledných tabulek.

Nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech silně zastoupených skupin učebních oborů mají vyučení v oborech skupin 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a 23 Strojírenství a strojírenská výroba. Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů elektrotechnických oborů je 11,0 % a strojírenských 13,1 %, tedy obě jsou výrazně pod průměrem za celou kategorii H (16,5 %). Oproti minulému roku došlo v obou skupinách oborů k poměrně výraznému poklesu (o 8,9 p.b., resp. 7,0 p.b.).

Obrázek 3: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2014

Nejvyšší míru nezaměstnanosti nacházíme ve skupinách oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (19,8 %, pokles o 9,4 p.b.), 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (19,7 %, pokles o 8,6 p.b.), 29 Potravinářství a potravinářská chemie (19,3 %, pokles o 12,2 p.b.) a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (19,0 %, pokles o 12,5 p.b.). Zejména ve skupině stavebnictví se stále nedaří dojít k lepšímu umístění, i když zaměstnavatelé neustále požadují zvýšení počtu absolventů. Zatímco potravinářské a stavební obory figurovaly mezi skupinami oborů s nejvyšší mírou nezaměstnanosti i v loňském roce, letos se na první místo dostaly obory skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus a vystřídaly na něm skupinu 66 Obchod, u které došlo v porovnání s předchozím rokem k největšímu poklesu (o 17,8 p.b. na 17,9 %), což může souviset i s oživením ekonomiky.

Celkový pokles míry nezaměstnanosti vyučených absolventů kategorie H (o 9,7 p.b. v průměru za všechny skupiny oborů) není rozložen rovnoměrně podle jednotlivých skupin oborů. Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán u již zmiňované skupiny 66 Obchod (17,8 p.b.), a dále pak u skupin 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (12,5 p.b.)

a 29 Potravinářství a potravinářská chemie (12,2 p.b.). K nejmenšímu poklesu došlo u skupiny 41 Zemědělství a lesnictví (5,6 p.b.).

Tabulka 2: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s výučním listem (H), duben 2014

Skupina oborů vzdělání H	Počet absolventů (2013)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2014)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2014)	Srovnání s dubnem 2013
23 Strojírenství a strojírenská výroba	5014	659	13,1%	-7,0 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2098	230	11,0%	-8,9 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	1018	196	19,3%	-12,2 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	1234	243	19,7%	-8,6 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2350	447	19,0%	-12,5 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	1675	274	16,4%	-5,6 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	4125	815	19,8%	-9,4 p.b.
66 Obchod	1277	229	17,9%	-17,8 p.b.
69 Osobní a provozní služby	2101	387	18,4%	-7,5 p.b.
Celkem H	21767	3599	16,5%	-9,7 p.b.

V grafu ani v tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 1000.

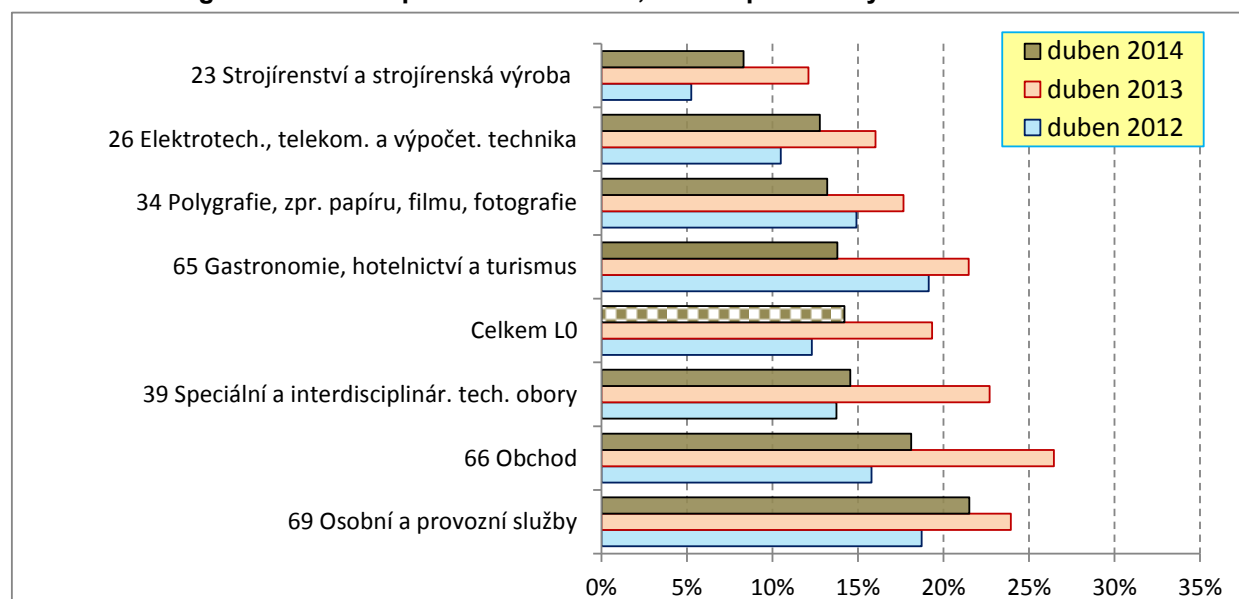
Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou ve vzdělávacích programech, jejichž součástí je odborný výcvik (L/0)

Míra nezaměstnanosti absolventů maturitních oborů s praktickým výcvikem v dubnu 2014 činila 14,2 %, oproti loňskému dubnu tak poklesla o 5,1 procentních bodů, počet nezaměstnaných absolventů byl 734.

Oproti ostatním skupinám oborů v této kategorii je výrazně nízká míra nezaměstnanosti ve strojírenských oborech skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba (8,3 %, pokles o 3,8 p.b.), kde jsou připravováni vysoce kvalifikovaní strojírenští dělníci. Podobně jako u klasických učebních oborů je zřejmé, že v těchto skupinách oborů je nejlepší uplatnitelnost absolventů. Pod celkovým průměrem kategorie L0 se nachází ještě skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (12,8 %, pokles 3,3 p.b.), 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (13,2 %, pokles 4,5 p.b.) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (13,8 %, pokles 7,7 p.b.).

Obrázek 4: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou v oborech kategorie L0 dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2014

Relativně vysoká je míra nezaměstnanosti absolventů oborů služeb, tj. skupiny oborů 69 Osobní a provozní služby (obor Kosmetické služby – 21,5 %, pokles o 2,4 p.b.) a skupiny 66 Obchod (obor Obchodník – 18,1 %, pokles o 8,3 p.b.), která navzdory největšímu meziročnímu poklesu zaujímá hned druhou pozici. Třetí místo v pořadí drží již od loňského roku skupina 39 Speciální a interdisciplinární obory (převážně obor Autotronik – 14,6 %, pokles 8,1 p.b.). V této poslední skupině vlivem atraktivnosti názvu oboru výrazně narůstá počet absolventů a jejich uplatnění bude v dalších letech problematické.

V celkovém hodnocení míry nezaměstnanosti se absolventi této kategorie vzdělání zřejmě uplatňují na trhu práce lépe než vyučení (rozdíl míry nezaměstnanosti je 2,3 p.b.).

Jak celkově, tak i u všech nejvýznamnějších skupin míra nezaměstnanosti čerstvých maturantů meziročně poklesla (v průměru o 5,1 p.b.); je to však podstatně méně než u vyučených i u nástavbových oborů. Je ovšem nutno připomenout, že ti, kterým se nepodařilo uspět u státní maturitní zkoušky, nejsou v letošním roce do statistik zahrnuti (ani v počtu absolventů, ani v počtu nezaměstnaných absolventů). Absolvovali tedy především dobří žáci, u nichž lze předpokládat, že se snáze uplatní na trhu práce.

Tabulka 3: Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou ve vzdělávacích programech, jejichž součástí je odborný výcvik (L/0), duben 2014

Skupina oborů vzdělání L0	Počet absolventů (2013)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2014)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2014)	Srovnání s dubnem 2013
23 Strojírenství a strojírenská výroba	1035	86	8,3%	-3,8 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	1003	128	12,8%	-3,3 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	212	28	13,2%	-4,5 p.b.
39 Speciální a interdisciplinární tech. obory	804	117	14,6%	-8,1 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	406	56	13,8%	-7,7 p.b.
66 Obchod	613	111	18,1%	-8,3 p.b.
69 Osobní a provozní služby	707	152	21,5%	-2,4 p.b.
Celkem L0	5164	734	14,2%	-5,1 p.b.

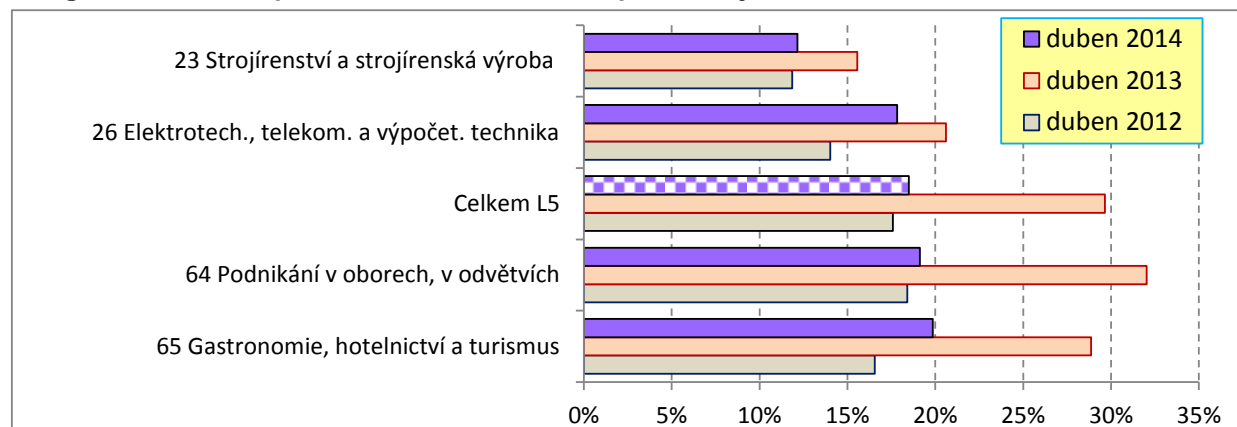
V grafu ani v tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 200.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání v rámci nástavbového studia po vyučení (L/5)

Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia v dubnu 2014 činila 18,5 %, oproti loňskému dubnu poklesla o 11,1 procentního bodu, nezaměstnaných bylo 599.

Obrázek 5: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů v nástavbovém studiu po vyučení kategorie L/5 dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2014

Nízkou míru nezaměstnanosti zaznamenaly obory skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba (12,2 %, pokles 3,4 p.b.), přičemž míra nezaměstnanosti v této skupině byla nižší než

u vyučených. Podprůměrnou míru nezaměstnanosti vykazuje i skupina 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (17,8 %, zde došlo k poklesu míry nezaměstnanosti o 2,8 p.b.).

Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazují absolventi skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (19,9 %, pokles 9 p.b.) a 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (obor Podnikání, 19,1 %, pokles 12,9 p.b.), přičemž tato skupina zaznamenala nejvýraznější meziroční pokles. Podíl absolventů oboru Podnikání dosahuje zhruba 70 % absolventů v této kategorii (jedná se totiž o univerzální nástavbový obor, do kterého mohou vstupovat vyučení v libovolné skupině oborů). Vzhledem ke značnému meziročnímu poklesu by se mohlo zdát, že se uplatnitelnost absolventů tohoto oboru poměrně výrazně zlepšila, nicméně je třeba brát v úvahu, že úspěšně ukončí studium jen ti schopnější, kteří najdou uplatnění na trhu práce snadněji. Ti, kteří u maturitní zkoušky neuspějí a přihlásí se do evidence úřadu práce, jsou vykazováni jako absolventi základního vzdělání.

V případě této kategorie vzdělání je také třeba uvést, že klesající počet absolventů souvisí nejenom s demografickým vývojem či neúspěchem u maturitní zkoušky; určitou roli zde sehrává i pokles počtu přijímaných způsobený tím, že někteří zájemci o tento typ vzdělání nakonec z obavy ze státní maturitní zkoušky od svého záměru upustí.

Tabulka 4: Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání v nástavbovém studiu po vyučení (L/5), duben 2014

Skupina oborů vzdělání L5	Počet absolventů (2013)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2014)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2014)	Srovnání s dubnem 2013
23 Strojírenství a strojírenská výroba	296	36	12,2%	-3,4 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	157	28	17,8%	-2,8 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	2066	395	19,1%	-12,9 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	267	53	19,9%	-9,0 p.b.
Celkem L5	3238	599	18,5%	-11,1 p.b.

V grafu ani v tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 150.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

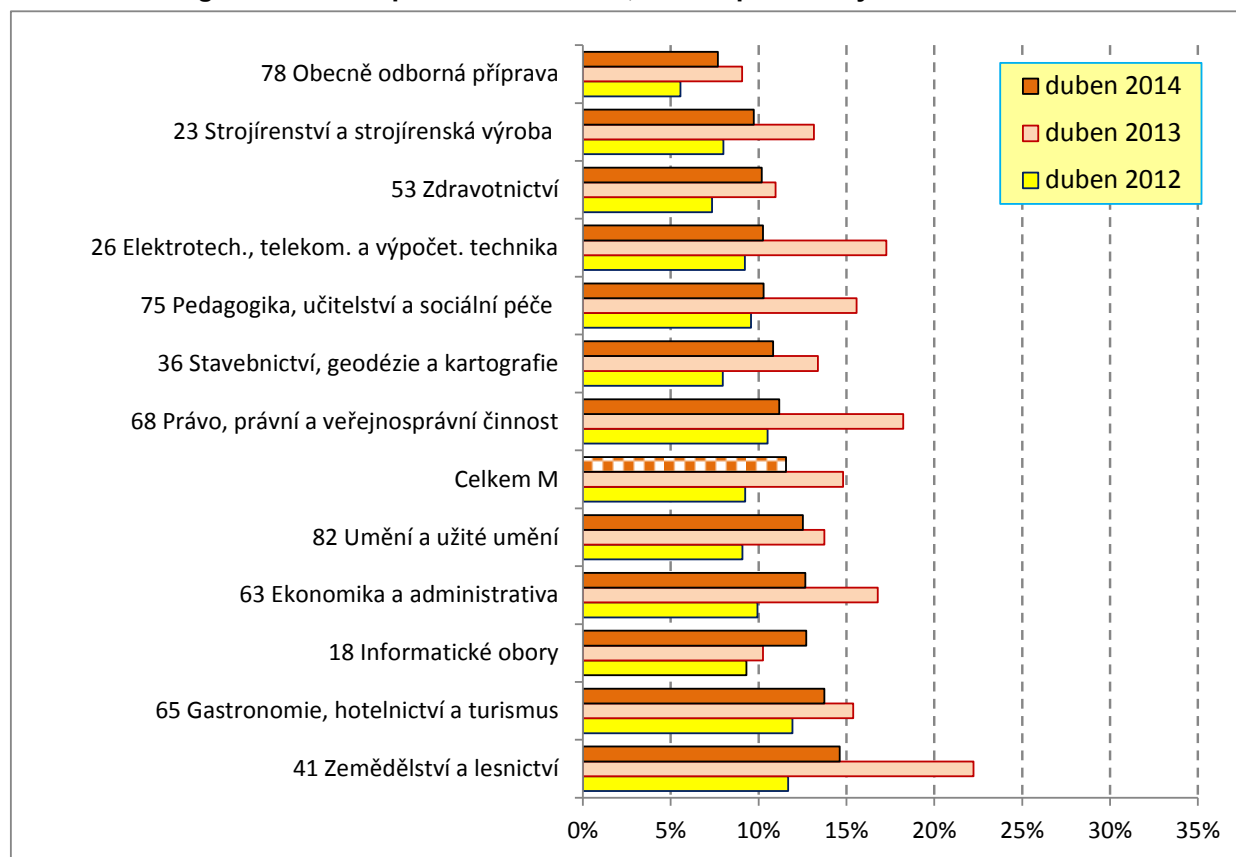
Uplatnitelnost absolventů této přípravy je v současné situaci na trhu práce stále problematická, jelikož vlivem oslabené ekonomiky mohou jen velmi obtížně prosadit svou připravenost k podnikání, rovněž jsou zde absolventi, kteří hledají spíše vhodné „kancelářské“ uplatnění a vyhýbají se využití svého oboru. Výši míry nezaměstnanosti ovlivňuje i skutečnost, že z této kategorie vzdělání jen velmi malý podíl absolventů pokračuje v terciárním vzdělávání.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli odborného středního vzdělání s maturitní zkouškou (M)

Míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou v dubnu 2014 činila **11,6 %**, oproti loňskému dubnu tak poklesla o 3,2 procentního bodu, počet nezaměstnaných absolventů byl 4 502. Je však třeba podotknout, že značná část absolventů odborného vzdělávání po maturitě pokračuje ve studiu na vysoké škole nebo na VOŠ, což spolu s vlivem neúspěšnosti u maturitní zkoušky snižuje hodnotu jejich míry nezaměstnanosti.

Nejnižší míry nezaměstnanosti dosahují obory skupiny 78 Obecně odborná příprava (obory Lyceí – 7,7 %, pokles 1,4 p.b.), jejich absolventi však většinou v souladu s pojetím koncepce jejich přípravy pokračují ve studiu na vyšších odborných nebo vysokých školách. Nižší míru nezaměstnanosti s hodnotami pohybujícími se kolem hranice 10 % zaznamenaly také skupiny 23 Strojírenství, strojírenská výroba (9,7 %, pokles 3,4 p.b.), 53 Zdravotnictví (10,2 %, pokles 0,8 p.b.), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (10,2 %, pokles 7,0 p.b.) a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (10,3 %, pokles 5,3 p.b.).

Obrázek 6: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou v oborech kategorie M dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2014

Tabulka 5: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (M), duben 2014

Skupina oborů vzdělání M	Počet absolventů (2013)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2014)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2014)	Srovnání s dubnem 2013
18 Informační technologie	2999	381	12,7%	2,5 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	2098	204	9,7%	-3,4 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2010	206	10,2%	-7,0 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2309	250	10,8%	-2,6 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	1395	204	14,6%	-7,6 p.b.
53 Zdravotnictví	2150	219	10,2%	-0,8 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	8824	1117	12,7%	-4,1 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	3346	460	13,7%	-1,6 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	2005	224	11,2%	-7,1 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	2004	206	10,3%	-5,3 p.b.
78 Obecně odborná příprava	5099	392	7,7%	-1,4 p.b.
82 Umění a užité umění	1589	199	12,5%	-1,2 p.b.
Celkem M	38939	4502	11,6%	-3,2 p.b.

V grafu ani v tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 1000.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazují maturanti skupin 41 Zemědělství a lesnictví (14,6 %, pokles 7,6 p.b.) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (13,7 %, pokles 1,6 p.b.). Mírně nadprůměrných hodnot dosahuje také skupina 18 Informatické obory (12,7 %), která jako jediná v této kategorii zaznamenala meziročně nárůst, a sice o 2,5 p.b., což zřejmě souvisí se zařazením žáků oborů zaměřených na informační technologie do skupiny 18 Informatické

oborů.³ Na stejné úrovni míry nezaměstnanosti se pohybuje rovněž skupina oborů 63 Ekonomika a administrativa, u níž je v delším časovém horizontu patrný přesun z mírně podprůměrných do mírně nadprůměrných hodnot. Je zřejmé, že i při trvale klesajícím počtu absolventů této skupiny (a to i po začlenění oborů skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví do skupiny 63 Ekonomika a administrativa) dochází k postupnému nasycení jejich potřeby na trhu práce. Je však viditelné, že i při stále nejvyšším počtu absolventů zmíněné skupiny je míra nezaměstnanosti těchto absolventů poměrně příznivá.

V této kategorii vzdělání došlo k poklesu míry nezaměstnanosti oproti roku 2013 o 3,2 procentního bodu, přitom v hodnotách poklesu jsou značné rozdíly (od 7,0 do 0,8 procentního bodu). Pokles míry nezaměstnanosti však zaznamenaly s výjimkou Informatických oborů všechny uvedené skupiny oborů vzdělání. Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na výsledky za tuto kategorii vzdělání a skupiny oborů je však obtížně kvantifikovatelný. Lze předpokládat, že pokud by státní maturitní zkouška nebyla, byla by letošní míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů o něco vyšší.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou v gymnaziálním vzdělávání (K)

Míra nezaměstnanosti absolventů gymnaziálního vzdělávání v dubnu 2014 činila 4,4 %, oproti loňskému dubnu vzrostla o 0,3 procentního bodu, počet nezaměstnaných absolventů byl 987. Téměř všichni gymnazisté pokračují ve studiu na vysoké škole nebo na VOŠ, což odpovídá i charakteru a cílům všeobecné přípravy během středoškolského studia, a to se projevuje nízkou hodnotou míry nezaměstnanosti. Pokud by bylo možné počty nezaměstnaných gymnazistů vztáhnout pouze k těm absolventům, kteří přecházejí na trh práce, míra nezaměstnanosti by pro tuto kategorii vzdělání vycházela výrazně vyšší.

Vliv zavedení státní maturitní zkoušky na přesnost odhadu míry nezaměstnanosti byl v této kategorii nejslabší a výsledky prakticky neovlivnil.

Tabulka 6: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou v gymnaziálních oborech (K), duben 2014

Skupina oborů vzdělání K	Počet absolventů (2013)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2014)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2014)	Srovnání s dubnem 2013
79 Gymnaziální vzdělávání - K	22686	987	4,4%	0,3 p.b.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní propočty.

Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli vyššího odborného vzdělání (N)

Míra nezaměstnanosti absolventů s vyšším odborným vzděláním v dubnu 2014 činila 10,2 %, oproti loňskému dubnu poklesla o 1,6 procentního bodu, počet nezaměstnaných absolventů byl 493.

V této kategorii ukončují studium poměrně nízké počty absolventů a výsledná míra nezaměstnanosti a její meziroční výkyvy jsou tudíž velmi citlivé i na malé úbytky či přírůstky nezaměstnaných.

Trvale a jednoznačně nejnižší se ukazuje míra nezaměstnanosti ve skupině oborů 53 Zdravotnictví (4,0 %, pokles 0,5 p.b.). Tato hodnota míry nezaměstnanosti je jednoznačně nejnižší mezi skupinami oborů odborného vzdělávání. To dokládá, že zdravotnictví je z pohledu šance na nalezení zaměstnání dlouhodobě perspektivní oblastí, a to i výhledově (vzhledem

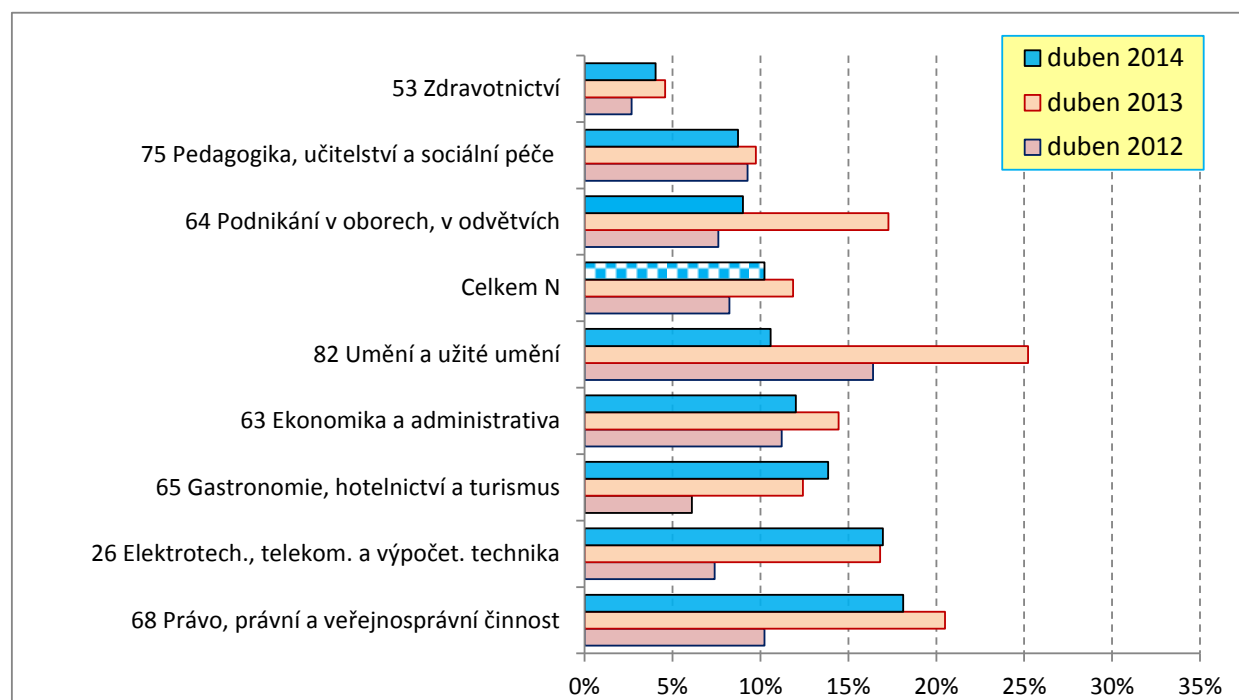
³Vzhledem k souběžné existenci oborů staré a nové soustavy jsou pro konečné zpracování absolventi oborů staré soustavy pomocí převodníku začleněni jako absolventi oborů nové soustavy. Tento postup je nutný i z toho důvodu, že možností náběhu nových oborů postupně ve dvou letech absolvují v jednom školním roce jak žáci oborů nové, tak staré soustavy, které mají v některých případech rozdílný, v jiných stejný název.

k demografickému vývoji lze téměř s jistotou tvrdit, že se poptávka po kvalifikovaném zdravotnickém personálu ještě zvýší).

Kromě skupiny oborů 53 Zdravotnictví, která trvale (podobně jako v ostatních kategoriích) dosahuje velmi nízké míry nezaměstnanosti a zároveň produkuje největší počty absolventů, vykazují dobré uplatnění, a tedy i nízkou míru nezaměstnanosti, absolventi skupiny 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (8,7 %, pokles 1,0 p.b.). V letošním roce se k těmto dvěma skupinám oborů řadí rovněž i skupina 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (9,0 %), která oproti loňsku zaznamenala výrazný pokles o 8,3 p.b.

K rekordnímu snížení míry nezaměstnanosti o 14,6 p.b. došlo u skupiny 82 Umění a užité umění, která loni zaznamenala výrazný nárůst. Příčiny těchto meziročních výkyvů je ovšem (i s ohledem na nízké počty absolventů, resp. nezaměstnaných absolventů) takřka nemožné identifikovat.

Obrázek 7: Porovnání míry nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání v oborech kategorie N dle skupin oborů vzdělání, řazeno podle míry nezaměstnanosti 2014

Tabulka 7: Nezaměstnanost absolventů, kteří dosáhli vyššího odborného vzdělání (N), duben 2014

Skupina oborů vzdělání N	Počet absolventů (2013)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2014)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2014)	Srovnání s dubnem 2013
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	218	37	17,0%	0,2 p.b.
53 Zdravotnictví	1211	49	4,0%	-0,5 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	674	81	12,0%	-2,4 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	222	20	9,0%	-8,3 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	397	55	13,9%	1,4 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	331	60	18,1%	-2,4 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	813	71	8,7%	-1,0 p.b.
82 Umění a užité umění	255	27	10,6%	-14,6 p.b.
Celkem N	4819	493	10,2%	-1,6 p.b.

V grafu ani v tabulce nejsou zobrazeny skupiny oborů vzdělání s počtem absolventů nižším než 200.

Pramen: Portál MPSV, MŠMT, vlastní počty.

Nejvyšší míry nezaměstnanosti dosahují skupiny 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (18,1 %, pokles 2,4 p.b.) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (17 %, nárůst 0,2 p.b.), která oproti loňskému roku zaznamenala jen minimální změnu.

Nad celkovým průměrem této kategorie se pohybuje také skupina oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (13,9 %, nárůst o 1,4 p.b.) a poměrně početná skupina 63 Ekonomika a administrativa (12,0 %, pokles o 2,4 p.b.).

Závěr

Hospodářská krize a následný ekonomický pokles měly výrazný dopad na možnosti uplatnění absolventů škol na trhu práce. Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazují vyučení, což koresponduje s obecně platnou skutečností, že absolventi s vyšší úrovní vzdělání vykazují nižší míru nezaměstnanosti (výjimkou v minulém i letošním roce je kategorie L5, nástavbové vzdělávání). Na druhou stranu je ale i při vysokých počtech vyučených nezaměstnaných absolventů ze strany zástupců zaměstnavatelů trvale proklamován jejich nedostatek. V posledním sledovaném období však dochází vlivem doznívající krize a postupně ožívající ekonomiky také k opětovnému zlepšování postavení absolventů škol na pracovním trhu.

Po loňském rapidním nárůstu míry nezaměstnanosti byl v letošním roce zaznamenán ve všech kategoriích odborného vzdělání její pokles. Hlavní příčinou jsou zřejmě lepší vyhlídky na rychlejší nalezení pracovního uplatnění související s probouzející se ekonomikou a tedy i mírně rostoucí ochotou zaměstnavatelů přijímat nové pracovníky. V případě maturitních oborů mohou být nižší počty nezaměstnaných absolventů ovlivněny také státní maturitní zkouškou zavedenou na jaře 2011, která zvyšuje podíly neúspěšných maturantů. Ti z nich, kteří se přihlásí k evidenci na úřadech práce, nejsou vykazováni mezi nezaměstnanými absolventy, ale rozšiřují řady nezaměstnaných se základním vzděláním. Navíc lze předpokládat, že úspěšně absolvují ti schopnější, kteří se i snadněji začlení na trh práce.

Napříč všemi kategoriemi vzdělání dochází v posledních letech k poklesu celkového počtu absolventů i přijímaných žáků. Hlavní roli zde sehrávají demografické faktory a rozšiřující se možnosti terciárního vzdělávání. V případě maturitních oborů je však nutné brát v úvahu kromě samotných neúspěchů u maturity také možnou obavu zájemců o tento typ vzdělání ze státní maturitní zkoušky a s tím související rozhodnutí zvolit raději nižší úroveň vzdělání.

I v dobách ekonomického poklesu projevovali největší zájem o absolventy zaměstnavatelé z průmyslové sféry, relativně dobře se uplatňovali absolventi strojírenských a některých elektrotechnických oborů. Tento trend se projevuje i v posledním sledovaném roce. V případě vyučených došlo také k poměrně výraznému zlepšení situace absolventů oborů zaměřených na obchod, což může úzce souviset i s postupným oživováním ekonomiky. Již tradičně za prakticky bezproblémové je možné označit absolventy zdravotnických oborů vyšších odborných škol. Jako spíše problematické lze ale i v tomto roce hodnotit uplatnění absolventů oborů z oblasti gastronomie, hotelnictví a turismu či podnikatelských oborů.

Podrobně zpracované údaje pro jednotlivé kategorie i skupiny oborů vzdělání budou k dispozici v říjnu v analytické studii Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2014 a následně i na samostatných stránkách v informačním systému na www.infoabsolvent.cz, které umožňují vyhledávání údajů i pro **jednotlivé obory vzdělání**.